

Inspiratie- fiches

Inspiratiefiche

door Anne-Marie Tassier

De zoon van de zee: de sage van de familie Da Mar

Auteur: Davide Morosinotto

Illustrator: Lucrezia Bagané

Vertalers: Pieter van der Drift en Manon Smits

Uitgever: Pelckmans

Over de makers

De Italiaan Davide Morosinotto (1980) groeide op in Este, net zoals de held van dit boek. Zijn eerste verhaal schreef hij toen hij zestien was en hij won er meteen een prijs mee. Hij studeerde communicatiewetenschappen aan de universiteit van Bologna. Nu is hij journalist, vertaalt hij videogames en schrijft hij vooral spannende boeken. Daarvoor duikt hij graag in het verleden: de tijd van de Romeinen, New York in 1904 of Rusland tijdens de oorlog. Hij won een heleboel prijzen in Italië, Duitsland en Frankrijk en in Nederland de Vlag en Wimpel en een Zilveren Griffel. Hij heeft tot nu toe dertig boeken op zijn naam staan, vertaald in zesentwintig talen, zelfs in het Chinees en sommige ook in het Nederlands.

Lucrezia Bagané (1985) maakte de bijzondere tekeningen voor dit boek. Ze studeerde in Bologna aan de Kunstacademie. Ze maakt illustraties voor sprookjes en kinderboeken.

Korte inhoud

In het jaar 452 na Christus is Pietro 14 jaar, hij werkt voor zijn vader, Valdus, als varkenshoeder. Als hij een biggetje moet afleveren bij de bevelhebber van de stad Ateste, de Clarissimus, ontmoet hij diens kinderen Justina en Constanzo. Een soldaat komt melden dat de Hunnen eraan komen: het is oorlog! Pietro en zijn vriend Titus moeten meteen in het leger want de barbaren zijn al bij de stad Aquileia. De nieuwbakken soldaten krijgen een spoedopleiding van Sergius, de centurion, want ze hebben nog nooit gevochten. Voor zijn vertrek vertelt zijn moeder hem dat zijn echte vader een barbaar van over zee was, hij gaf haar een halve gouden munt waarop de letters 'Mar' geschreven staan. Als Pietro onderweg voor het eerst de zee ziet voelt hij dat hij een zeeman is, zoals zijn vader. Hij noemt zich voortaan Pietro Da Mar. Justina is van huis weggelopen en doet zich voor als haar broer. Ze zoekt Pietro op en daagt hem uit zich te verkleden als een voorname Romein. Als ze overvallen worden door Hunnen denken die dus dat hij rijk is en ze veel geld kunnen vragen aan zijn familie. Het enorme leger van de Hunnen trekt naar Ateste en voert veel gevangenen mee. Pietro ontmoet de gevreesde leider Attila, die zijn moed wel kan waarderen en toelaat dat hij samen met zijn "zus" mag reizen. De Hunnen zijn meedogenloos en veroveren meer en meer land. Pietro en Justina helpen gewonden te verzorgen en maken van de chaos gebruik om te ontsnappen. Ze willen Ateste bereiken om hun families te waarschuwen, maar als ze daar eindelijk aankomen is bijna iedereen gevlucht. De Hunnen vallen aan, Pietro wordt dodelijk gewond in de strijd. Justina en Titus verzorgen hem. Ateste is verwoest; de vader van Justina wil niets meer met haar te maken hebben. De

1

HET VERHAAL

Cover

→ Wat dacht je toen je dit boek voor het eerst zag? (De letters zijn heel groot, naar de tekening moet je even zoeken. Het kleurengebruik is origineel.) Wie zie je op de tekening? Vind je de letters mooi? Ze zijn een beetje golvend; als de golven van de zee? Vaak is de illustratie op een cover groot, vind je dat beter? Of is deze cover juist verrassend?

Personages

Pietro is 14 jaar, hij is groot en blond, met een lichte huid die snel verbrandt. Hij is geen prater, en hij is best tevreden met zijn werk als varkenshoeder. Hij is handig en slim en is “nog nooit de weg kwijtgeraakt. Zijn moeder zei dat Pietro net een ooievaar was, die altijd zijn nest wist terug te vinden.” (p.19) Hij is moedig, al vindt hij dat niet van zichzelf. Op het eind is de eenvoudige jongen die per toeval soldaat werd (p.157) een succesvolle koopman met een eigen huis.

→ Was het je opgevallen dat de schrijver zijn hoofdpersonage sympathiek vindt? Wat maakt Pietro tot held? (Pietro is de held van dit boek, en... hij is wel heel perfect. Zelfs als hij in de fout gaat - zoals wanneer hij de vader van Justina aanvalt - kun je het nog goedpraten, want hij verdedigt zijn vriendin. Hij heeft alle reden om die man te haten (p.373) maar wil hem toch niet vernederen (p.378). Hij is dapper, eerlijk en trouw en is goed voor dieren, geen wonder dat Justina verliefd is! Het enige dat ze niet leuk vindt is dat hij niet veel praat: “Waarom niet? Hij dacht na ... ‘Mensen praten te veel. Ook als ze niks te zeggen hebben. Zo krijgen woorden minder waarde.’ (p.159))

Justina is de dochter van de Heer van Ateste, ze heeft korte donkere krullen en Pietro vind haar lange slanke hals heel mooi. Ze is slim, vrolijk, rebels en avontuurlijk. Ze leert veel bij: van rijk, verwend nest ontpopt ze zich tot een moedige vriendin, die zelfs de lelijke wonde van Pietro durft te hechten.

Moeder Rita was pas veertien toen ze Pietro kreeg. Ze is een genezeres, iedereen in de stad kent haar en vraagt haar hulp. Ze geeft haar zoon potjes zelf mee: voor verbrande huid, tegen insectenbeten en om wonden te helen. Hij zal er veel soldaten mee kunnen helpen.

Titus is een leerling timmerman die samen met Pietro opgeleid wordt tot soldaat. Ze worden vrienden. Na de veldslag zal Titus samen met Justina de zwaargewonde Pietro naar de boerin Maria brengen en zo zijn leven redden.

Sergius is de centurion in het leger. Hij wordt een trouwe vriend en gaat later voor Pietro werken.

Aquila is een wrede Hun die losgeld wil vragen voor Pietro en Justina. Hij zal Pietro levensgevaarlijk verwonden in de strijd bij Ateste, maar wordt zelf gedood. (p.255)

Stijl

Voor de tekeningen in dit boek heeft de illustrator Lucrezia Bugané vast inspiratie gevonden in Pompeï. Deze fresco's of muurschilderingen gaven het dagelijkse leven van de Romeinen weer. Het zijn echte stripverhalen, afgeboord met sierlijke stroken, net zoals in het boek (zie bijlage 1 voor voorbeelden).

- Als je zo eens door het boek bladert, wat valt je dan op? (Er staan kleine stripverhaaltjes tussen de tekst.)
- Waarom zou de illustrator, Lucrezia Bugané, voor die vorm gekozen hebben? (Ze probeert je meteen in de sfeer van de Klassieke Oudheid te brengen. De strips doen denken aan de friezen op tempels of op vazen. Die gaan vaak over mensen, mythologische figuren of dieren en zijn afgeboord met lange stroken. In dit boek vertellen de tekeningen wat er tussen de hoofdstukken in gebeurt en de stroken zijn aan de boven- en onderkant afgeboord met antieke motieven van dieren, planten en geometrische figuren.)
- Heb je die strips goed bekeken? Of sla je ze over? Heb je misschien af te toe teruggebladerd? Want ze geven toch echt een goed beeld van het leven toen.

Genre

Dit is een historische roman die zich afspeelt in het verleden, in het jaar 452.

- Lees je graag historische verhalen? Waarom? (Ze zijn vaak heel spannend en het is leuk om te lezen hoe het er vroeger aan toe ging. Handig ook, want je leert ervan en dat helpt in de geschiedenisles.)
- Is alles in een historische roman echt gebeurd? (Goede schrijvers doen hun best om alles te checken, ze doen grondig onderzoekswerk. Thea Beckman (van “Kruistocht in Spijkerbroek” o.a.) vond dat alle feiten moesten kloppen; ze zat dagenlang in de bib te studeren en bezocht op vakantie de plekken waar haar helden hun avonturen beleefden. Omdat het een roman is, mag de auteur ook zijn of haar fantasie gebruiken.)
- Wat is er echt waar in “De zoon van de zee”? (De levenswijze van de bewoners, bijvoorbeeld, de strijd van de Romeinen tegen de Hunnen, de figuur van Attila enz.)
- Wat heeft de schrijver verzonnen? (In de inleiding zegt hij dat hij zich “wel wat dichterlijke vrijheden heeft veroorloofd”. Hebben Pietro, Justina en de anderen echt geleefd? Natuurlijk niet, maar het had wel gekund...)

Vertelperspectief / structuur / tijd

- Wie vertelt het verhaal van Pietro? Hij zelf? (Nee, er is geen ik-verteller. Pietro is wel de hoofdfiguur en je ziet alles vanuit zijn perspectief, maar het is de schrijver, Davide Morosinotto, die vertelt, die precies weet wat Pietro denkt, voelt en ervaart. Hij is “de alwetende verteller”. Van de andere personages weet je alleen hoe Pietro ze meemaakt en hoe hij over hen denkt.)
- Hoe kun je nog weten dat dit een alwetende verteller is? (Hij spreekt je meteen in het begin aan met een inleiding waarin hij een lesje geschiedenis geeft en dus inderdaad wel heel veel weet.)
- Zelf noemt de auteur het “wat saai”... vind jij dat ook? Eigenlijk leer je heel veel uit dit boek. Is het anders dan de geschiedenis op school? Of vind je geschiedenis maar niks en heb je de inleiding overgeslagen?

Einde

- Wat zijn de laatste bladzijden? (Een strip over de bouw van de Casa Da Mar, het huis van de zee, waar Pietro en Justina zullen wonen.)

En dan komt er nog een dankwoord waarin de schrijver zegt dat één boek niet genoeg is, er komt nog een vervolg over de familie Da Mar. à Ga je dat lezen? Zou jij ook een boek kunnen schrijven over de plek waar je geboren bent? Davide Morosinotto dacht dat hij “opgescheept zat met oude, saaie plekken” (p.389) maar nu weet hij van geen ophouden! En jij?

2

VERWERKING

Thema's

Oorlog en vluchtelingen

De mensen moeten vluchten, hun steden worden verwoest. Ze moeten een nieuw leven opbouwen en zijn niet overal welkom. Dat was 1600 jaar geleden.

- En nu? Is er eigenlijk iets veranderd?

Vriendschap en trouw

Pietro, Titus en Justina laten elkaar niet in de steek.

Standenverschil in de maatschappij

Voor Justina maakt het niet uit dat Pietro arm en niet geleerd is. Haar rijke vader en haar arrogante broer kijken op hem neer.

De positie van vrouwen en meisjes

In die tijd mochten vrouwen niet veel. (p.5) Zeker als ze van stand waren (p.45 -112 en 136) Justina is het beu.

→ Begrijp je dat? Vraag eens aan je oma hoe het vroeger was, toen zij jong was? En er zijn nog altijd mensen die vinden dat vrouwen niet mogen studeren, maar thuis moeten blijven om voor de kinderen te zorgen.

3

VERDER LEZEN

- Caius is een ezel / Henry Winterfeld (Uitgeverij Terra-Lannoo, 1986) *nog te vinden bij Bol.com en De Slegte*

Juryleden kunnen online op de boeken reageren. Zo ontstaat er nog meer interactie in de Leesjury-community! Ga naar www.deleesjury.be, klik op 'Lezen' en dan op de gewenste leeftijdsgroep en het boek in kwestie.

© Iedereen Leest en Anne-Marie Tassier, 2025
Vormgeving: Simon Bequoye

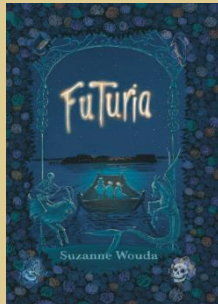
BIJLAGE 1

Inspiratiefiche

door Anne-Marie Tassier

Futura

Auteur: Suzanne Wouda

Uitgever: Ploegsma

Over de maker

Suzanne Wouda (1974) is geboren in Kaatsheuvel, vlakbij de Efteling. Misschien wou ze daarom zoveel magie en fantasie in haar boeken stoppen? Ze wilde al schrijven toen ze nog maar twaalf was: "In de huid van iemand anders kruipen. Dan kan ineens alles!" zegt ze zelf. Ze werkt in het onderwijs. Een boek maken lukte niet meteen en ondertussen was ze ook druk met allerlei projecten: een poppentheater, een onderwijsscheurkalender, een inspiratiewaaier met lesideeën. Ze schrijft vooral jeugdboeken, liefst historische fictie. In 2018 kreeg ze de Zilveren Griffel voor haar boek "Sabel". Ze hoopt dat je in haar boeken de geschiedenis kunt ruiken, proeven en voelen.

Korte inhoud

1887. Een strandjutter geeft zijn pasgeboren dochter de naam van het verdronken schip waarvan hij de resten vond op het strand: Katharina. Vijftien jaar later (1902) is iedereen in De Oude Stad in de ban van het magische pretpark Futuria op het eiland voor de kust. Daar is ook een oude gevangenis. Kraai, de tweelingbroer van de intussen overleden Katharina (of Kat) voelt zich schuldig. Hij is de leider van een groep straatkinderen en hij waagt zich in het gebied van hun rivalen, de bende van de Noosters, om een medicijn te kopen voor de kleine Hazel. De kinderen willen doodgraag eens naar Futuria; en als een van hen geld kan stelen grijpen ze hun kans om, verkleed als keurige meisjes, stiekem naar het pretpark te gaan. Bij hun terugkeer worden ze aangevallen door de Noosters; maar dan is daar de politie die hen met geweld ontvoert naar de gevangenis op Futuria. Alleen Kraai en Achilles, de leider van de Noosters, kunnen ontsnappen. Kraai belooft Ivory, de machtige bazin van het slachthuis dat hij voor haar zal werken als ze hem en Achilles naar Futuria kan brengen.

Via Het Drijvende Dorp dringen ze de gevangenis binnen, een echte doolhof. Ondertussen ontvangt dokter Gold, de eigenaar van Futuria, de rijkste mensen van de stad voor een chic diner en een bezoek aan zijn laboratorium. Hij is op zoek naar de bron van het eeuwige leven om zijn doodzieke vrouw te redden. Kraai en Achilles ontdekken dat de dokter kinderen vermoordt in een afschuwelijk experiment: hij kan hun levensgeest aftappen en gebruiken als medicijn en ook als verjongingsmiddel. Volgens de dokter zijn straatkinderen toch niets waard voor de maatschappij. Achilles vindt het lijk van zijn vriend Samuel, onherkenbaar oud en verschrompeld: leeggezogen. En hij zal de volgende zijn! Kraai is gevlucht met Hazel en wordt betrapt door Libby, de dochter van Gold. Ze weet de weg in de gevangenis en geeft hem de sleutel van de cellen.

Gold vertelt Libby dat hij de dood wil tegenhouden met de levensgeesten van mensen die niemand mist; het leven van zijn vrouw is meer waard dan dat van straatkinderen. Door het aan oude rijke mensen toe te dienen als verjongingskuur verdient hij geld om zijn onderzoek te bekostigen. Hij dwingt Libby om toe te kijken als hij bij Penny zijn methode toepast en later haar 'levensnevel' aan zijn vrouw geeft. Libby wil zo graag dat haar moeder blijft leven maar beseft hoe waanzinnig fout haar vader is.

In de gevangenis kunnen Kraai, Achilles en de anderen ontsnappen. Er volgt een gevecht op leven en dood met de handlangers van Gold. En dan komt Libby ter hulp mét de revolver van haar vader. Ze kunnen ontsnappen maar Achilles is dodelijk geraakt door een kogel. Met veel moeite bereiken ze Het Drijvende Dorp maar de dokter kan Achilles niet redden. De straatkinderen keren terug naar de stad, ze vormen nu samen één bende. Kraai moet zijn schuld aan Ivory inlossen en gaat voor haar werken. Libby is bij haar moeder als ze sterft. Ze begrijpt dat het zo moet zijn. De dokter blijft hardnekkig geloven in zijn droom. Hij stuurt Libby weg naar zijn huis in de stad. Zij is ervan overtuigd dat ze Kraai ooit zal terugzien ...

1

HET VERHAAL

Cover

- Vind je dit een goede cover voor het verhaal? Waarom?
- Wat dacht je toen je het boek voor het eerst zag? Begreep je er iets van? En nu? Kun je elementen uit het verhaal herkennen? (Het bootje met de kinderen, de hoge hoed van Achilles, de fles met levensnevel, het doodshoofd met bloemen, de figuren van het carrousel: het skelet op de geitenbok, het gevleugelde zeepaard.)

Personages

De leden van de Havenbende

Kraai: 15 jaar, hij is de leider. Waarom weet hij eigenlijk zelf niet. Omdat hij zich verantwoordelijk voelt? Hij denkt dat de dood van zijn tweelingzus Kat zijn schuld is. Ze zit in zijn hoofd, ze praat met hem en moedigt hem aan.

- Verandert Kraai? (Hij is moedig maar ook heel onzeker en hij stottert. Op het eind is hij de leider van de Noosters. Hij is "gehard." (p.279))

Hazel: ze is als een zus voor Kraai. Ze is ziek maar zeker geen doetje: ze keert niet terug naar de stad maar blijft bij de dokter in het Drijvende Dorp. Ze wil leren mensen beter te maken. (p.273)

De zussen **Maddy en Millie:** Maddy is stoer en roekeloos, Millie denkt na.

Pieke: de kleinste van de bende, hij is met Kraai weggegaan bij de Noosters. (p.274) Pas op het eind wordt duidelijk dat hij een belangrijke rol heeft.

→ Welke belangrijke rollen heeft hij in het verhaal? (p. 279 en 274)

Penny: niemand weet dat haar geluksmunt twee dezelfde kanten heeft: twee keer kop. Ze zal leeggezogen worden.

Yi-Min: die rustig blijft als iedereen in paniek is.

De Noosters uit het rijke deel van de stad

Achilles: de leider, groot, brutaal en sterk. Hij draagt een hoge hoed en een (gestolen) bontjas. Hij heeft zo zijn eigen regels: "Nooit afhankelijk zijn. Nooit schulden hebben bij een ander." Maar hij is ook trouw: "Altijd je maten redden." (p.64) Hij heeft afschuwelijke herinneringen aan het weeshuis.(p.137) Hij wordt neergeschoten door Gold.

→ Wat vind je ervan dat een belangrijk personage doodgaat? Vond je het jammer? Verdrietig?

Samuel: de sterke rechterhand, hij is het eerste slachtoffer dat wordt "leeggezogen".

Luis: hij is als een luis in de pels, je ziet of hoort hem niet.

Libby: de dochter van dokter Gold, haar moeder komt uit Mexico en is doodziek. Haar hond heet Chapoteo. Ze heeft een hekel aan haar kille gouvernante Mevrouw Winters die verwacht dat ze zich gedraagt als een dame. Gelukkig is er de lieve huishoudster Elza. Libby weet de weg in de doolhof die de gevangenis is. Eerst kan ze niet geloven dat haar vader kinderen ontvoert en doodt, maar als ze ziet hoe hij echt is, gaat ze van hem walgen en helpt ze Kraai. En wil ze niets meer met haar vader te maken hebben.

Dokter Benjamin Gold: rijk, streng, onbarmhartig en gek. Hij is de eigenaar van Futuria, hij is dag en nacht bezig in zijn laboratorium om een medicijn te vinden dat zijn vrouw beter kan maken. Hij denkt dat het hun eigen schuld is als mensen arm zijn. (p.148) Hij lijkt in het begin een goede vader voor Libby, maar als ze tegen hem ingaat geeft hij haar de schuld van alles. "Je moet voelen wat je kapot gemaakt hebt." (p.276)

Stijl

→ Heb je gemerkt dat sommige teksten schuin (= cursief) gedrukt zijn? Waarom? (Vaak om aan te duiden dat het Kat is die met Kraai praat. De auteur laat in het midden of dat echt of verzonnen is. Het is mooi dat zijn zus op die manier altijd bij hem is. Maar soms zijn het gewoon zijn eigen gedachten zoals op p.126: "Samuel zal wel meteen naar Achilles rennen. *Weet je wie het lef had om zijn smoel in ons deel van de stad te laten zien?*")

Ook de gedachten van andere personages zijn soms cursief.

→ Waarom doet de schrijver dat? (Het is een manier om heel dicht bij de personages te komen. Heel direct, zonder voortdurend "denkt hij of zij" te moeten gebruiken.)

Suzanne Wouda schrijft in de tegenwoordige tijd en vertelt dus rechttoe rechtaan wat haar helden denken, zien en doen. Ze vermengt ze met beeldende vergelijkingen. “De geur van orchideeën is bedwelmend, veel sterker dan overdag. Alsof de bloemen eindelijk hun ingehouden adem uitblazen.” (p.51) “Sinds haar moeder ziek is, voelt het huis als een te strak opgemaakt bed met kille, stijve lakens.” (p.50)

→ Heb je gemerkt dat de schrijfster afwisselend lekker griezelen en echt akelig geweld gebruikt?

Lees eens het begin van hoofdstuk 8 voor. (p.50) Deze passage is spookachtig en eng, maar ook overdreven, een beetje té, en dat is net grappig. Zoals bijvoorbeeld de naam van het slachthuis: “Vleeschhouwerij Bloed & Been (p.57)

Op pagina 53 voelt het dubbel: “Als ze na zonsondergang blijft luisteren ...” tot “Rillen moet je. Huiveren. Sidderen.” Dan verbreekt de schrijfster de enge sfeer met een nuchter zinnetje: Libby is niet bang, “met Chapoteo is ze nooit bang.” Maar als ze later een kreet hoort uit een rijtuig en Chapo gromt, huivert ze toch ... En jij, de lezer, weet dat ze straks meer zal ontdekken: echt geweld, huiveringwekkend en dat is niet leuk meer.

→ Kun je voorbeelden geven? (de doden op het strand (p.8); de beschrijving hoe Achilles in het mortuarium de doden ontdekt (p.129 - 164); zijn herinneringen aan het weeshuis met de verschrikkelijke zuster Ursula. (p.136 - 140); de dood van Penny (p.211))

Genre

Dit is zeker een horrorverhaal, maar ook historische fictie en eigenlijk ook een psychologische roman. Horror is het Latijnse woord voor ‘verschrikking’: in dit genre is het de bedoeling dat het boek de lezer de daver op het lijf jaagt.

Het is een historisch verhaal, want het speelt lang geleden, meer dan honderd jaar. Rijke mensen hebben al elektriciteit: “... miljoenen lampen - niet eens kaarsen - maar échte lampen, ... net een droomwereld”. (p.30) “Had ik maar een zaklamp. W-wat is dat? Licht in een buisje. Elektrisch, met batterijen.” (p.174)

Dit is ook een psychologische roman over vriendschap, trauma, verwerking van de dood, de tegenstelling tussen arm en rijk, de krankzinnige hoogheidswaanzin van Gold en zijn obsessie voor de eeuwige jeugd.

Vertelperspectief en structuur

Het boek begint met een proloog die “Puzzelstukken” heet. Begrijp je waarom het zo heet nu je het verhaal kent?

→ Wat zijn de puzzelstukken voor de strandjutter? (Er zijn ook een boel puzzelstukken die later in het boek terugkomen: de slothaken van Kraai, de hoge hoed van Achilles; de jutter

wil niet hardop uitspreken dat hij een dochttertje wil, dat is de duivel verzoeken, net of hij voorvoelt dat Kat zal sterven. “Meer dan ooit was het een dag van dood en leven.” (p.8))

Ieder hoofdstuk heeft de naam van een hoofdpersoon, je leest het verhaal vanuit hun standpunt en volgt hun gedachten. De hoofdstukken van Achilles vallen op omdat het lijkt of hij tegen je praat. Het is geschreven in zijn straattaal.

→ Kun je voorbeelden geven? (Agenten zijn “Glimmeriken” (p.44); de Meerminmarkt wordt “blotegrietenmarkt” (p.60); rotsmeris, kloteklapper, schurftthond (p.44))

Einde

Zo eindigt Futuria: “Hij draait zich om en loopt weg van de warmte van de vuurton.”

→ Wat vind je van dat slot? Had je iets anders gehoopt? Zullen Kraai en Libby elkaar weerzien? Komt het ooit goed met de straatkinderen? Is dat realistisch?

2

VERWERKING

Thema's

→ Wat zijn de belangrijkste thema's van “Futura”?

Vriendschap

Trouw aan je vrienden door dik en dun. Kraai en Achilles zijn vijanden, maar werken samen om hun vrienden te redden: “Even zijn ze een, en er is een blik van verstandhouding.” (p.75) Ook de jeugdbendes zijn loyaal, zij zijn een soort familie.

Armoede

Armoede: de tegenstelling tussen arm en rijk is enorm. Lees hoe Achilles op pagina 63 het verschil kan ruiken: “Hier worden de huizen steeds groter (...) Hier ruikt het naar ... rijkdom.” Je kunt het boek ook lezen als een aanklacht: “Alsof ieder ding uit te drukken valt in geld, en alles te koop is.” (p.88)

De Dood

Er gaan nogal wat mensen dood in dit boek. Soms op een enge wijze, zoals Samuel en Penny die leeggezogen worden. Soms gewelddadig, zoals Achilles, of zachtjes zoals de moeder van Libby.

→ Hoe gaan de personages hiermee om? (Dr. Gold aanvaardt de dood niet en wordt krankzinnig. Hij wil dat Libby begrijpt waarom hij kinderen vermoordt. Libby weet zelf niet goed wat de ingewikkelde uitleg van haar vader betekent, maar ze voelt wel dat haar vader fout bezig is. De moeder van Libby kijkt heel anders tegen haar naderende dood aan. Ze

heeft er vrede mee, ze wil dat Libby dat ook doet en ieder jaar de ceremonie van de Dia de Muertos zal vieren. Libby wil haar moeder niet missen, maar ze begrijpt dat de dood bij het leven hoort. Kraai houdt zijn gestorven zusje dicht bij zich door met haar te praten in zijn hoofd en Achilles denkt dat hij wel gewend is lijken te zien (p.166) maar kan zijn dode vriendje Druppie niet vergeten.)

Trauma: praten helpt

Kraai en Achilles worstelen allebei met hun verleden.

- Hoe merk je dat? (Ze denken steeds aan vroeger. Kraai praat met zijn dode zusje Kat en Achilles wordt achtervolgd door zijn herinneringen aan het weeshuis. (p.187))
- Op welke manier proberen ze dat te verwerken?

Kraai zorgt voor Hazel alsof hij zo kan goedmaken dat zijn zus dood is. Achilles verstopt zijn gevoelens achter een grote mond. Als ze opgesloten zijn en elkaar niet kunnen zien, slagen ze er in ieder hun verhaal te vertellen. (p.187 en p. 202) Dat verloopt moeilijk en met tegenzin: “Hij is hier zo niet goed in. Dus hij zwijgt. ‘Ik had...’ Achilles hoort dat Kraai dit niet wil vertellen, maar niet kan stoppen, alsof dit verhaal al heel lang in hem opgesloten heeft gezeten en er nu uit wil.” Ook Achilles vertelt dan over hoe hij heeft leren overleven in het weeshuis.

Je kan het gesprek aangaan over hoe praten over problemen soms bevrijdend kan werken. Bijvoorbeeld met een vertrouwenspersoon, grootouder, Kindertelefoon, Awel, Tejo.

3

VERDER LEZEN

- De dievenbende van Scipio / Cornelia Funke (Querido, 2006) www.boekenzoeker.be/de-dievenbende-van-scipio

Juryleden kunnen online op de boeken reageren. Zo ontstaat er nog meer interactie in de Leesjury-community! Ga naar www.deleesjury.be, klik op ‘Lezen’ en dan op de gewenste leeftijdsgroep en het boek in kwestie.

© Iedereen Leest en Anne-Marie Tassier, 2025
Vormgeving: Simon Bequoye

BIJLAGE 1

Achtergrondinformatie: inspiratiebronnen van de auteur

Suzanne Wouda weet wel een en ander over literatuur en geschiedenis. Ze verwijst vaak naar dingen waar jullie misschien nog niet over geleerd hebben maar dat komt nog wel. Ze begint met een gedicht waarin de vriendelijke Dood zijn koets laat stoppen. Nu je het boek uit hebt begrijp je waarom: ze vindt dat we niet bang moeten zijn voor de dood. Het is van Emily Dickinson, een van de belangrijkste Amerikaanse dichters uit de 19e eeuw.

Ze heeft zeker de boeken van de Engelse schrijver Charles Dickens gelezen. Zoals “Oliver Twist” uit 1838. Het is een “sociale roman” over armoede en straatkinderen; een aanklacht want in die tijd was er weinig aandacht voor de slechte sociale voorzieningen.

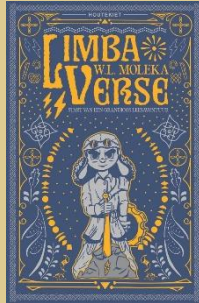
De manier waarop dokter Gold zoekt naar een medicijn voor zijn vrouw doet denken aan de alchemisten. Die waren er al in het oude Egypte. Ze zochten naar een middel om ziekten te genezen en nieuw leven te verwekken. Nicholas Flamel uit het Harry Potter-boek “De Steen der wijzen” is een alchimist. Een ander beroemd boek is “Frankenstein” (1818) door Mary Shelley. Dokter Gold doet sterk denken aan de hoofdpersoon Frankenstein. Die is ook totaal geobsedeerd, wil levenloos materiaal tot leven wekken, probeert een mens te maken maar ontdekt dat hij een monster geschapen heeft.

En de tekst boven de poort van de gevangenis komt dan weer uit een klassiek boek uit de middeleeuwen: “De Goddelijke Komedie” van Dante: “Laat alle hoop varen, gij die hier binnentreedt” (p.103) is de tekst die boven de poort van de hel staat. Had je ooit gehoord van El Dia de los Muertos, de dag van de doden? (p.51 en 265) Bij ons is 2 november het feest van Allerzielen, de dag waarop de christenen hun overleden familie gedenken en bloemen naar het kerkhof brengen. In Mexico vieren ze dat veel uitbundiger, de graven worden versierd met kransen en doodskopjes van suikergoed. De mensen vieren dan echt feest bij de graven, met taart en drank, ze dragen gedichten voor en halen herinneringen op. Eigenlijk is het heel mooi, want zolang je nog denkt aan geliefde overledenen blijven ze leven! Bij ons is Allerzielen ook Halloween, een kinderfeest met verkleedpartijtjes en snoep. Wist je dat het overgewaaid is uit de Verenigde Staten?

Inspiratiefiche

door Kimi Nguyen

Limbaverse: start van een grandioos leesavontuur

Auteur en illustrator: Will-Limba Moleka

Uitgever: Houtekiet

Over de maker

Will-Limba Moleka is schrijver en illustrator van Limbaverse. Vroeger had hij maar weinig interesse in boeken, maar dat is intussen sterk veranderd. Hij zet zich in voor leesbevordering via zijn eigen opgerichte bedrijven Limba CommV en Read & Relax vzw. Hij wil mensen van de Afrikaanse diaspora inspireren om meer verhalen te vertellen voor de jeugd. Zijn doel is om jongeren ertoe aan te zetten opnieuw met verbeelding te lezen en hen te laten voelen dat literatuur hen vertegenwoordigt.

Korte inhoud

Limba is een tiener die zich kapot verveelt tijdens de vakantie. Na weer een hele voormiddag niets te doen, stuurt zijn mama hem op pad. Buiten botst hij op Chris, een iets oudere jongen die gepassioneerd blijkt te zijn door lezen. Samen gaan ze naar de bibliotheek waar het echte avontuur start. Chris en Limba reizen dankzij hun verbeeldingskracht via speciale boeken naar Literaria, een universum gecentreerd rond boeken. Daar moeten ze de ontvoerde koning Arthur zien te redden van een boekenbaron, Gulon, die samen met een groter kwaad, Nefarius, Literaria ten onder wil laten gaan. Onderweg komen ze hun muisvriend Lesley tegen, vechten ze tegen een reuzespin, komt Limba mondjesmaat achter zijn bliksemkrachten, en wordt het steeds duidelijker hoe belangrijk het is en blijft om veel te lezen.

1

HET VERHAAL

Cover

Voor het lezen

→ Wat zie je op de cover? (symbolen, bliksemschichten, een mes of zwaard, een jongen die een zwaard uit een steen trekt, etc.)

→ Zou dit boek willen lezen op basis van de cover? Waarom wel/niet? (Persoonlijk antwoord)

Na het lezen

→ Wat zie je op de cover? (Limba die zijn zwaard Izulu en schild Engrena vindt in de kamer van Pandora, hij draagt zijn “Eagle Eyes”-bril, de bliksemschichten slaan op zijn element, tekens en symbolen uit Literaria, ...)

Personages

Limba is een vijftienjarige jongen die niet graag leest. Hij gamet, zit veel te scrollen op zijn gsm, en verveelt zich.

- Kan jij je inbeelden dat je niet weet wat te doen in een vakantieperiode? Wat zou jij als advies gegeven hebben aan Limba zodat hij zijn tijd anders kan invullen?
- Wat zijn enkele kenmerken van Limba die je hebt gemerkt doorheen het boek? (Hij is impulsief, onderbreekt mensen, is niet bepaald beleefd, doet voor hij denkt, ...)
- Op welke manier heb je een evolutie gemerkt in zijn manier van doen? (Hij staat open voor nieuwe dingen. Hij gaat mee naar de bib, gaat mee naar Literaria, kan snel de klik maken dat hij daar even vastzit. Hij staat open voor advies en probeert te luisteren ernaar, zoals toen Lex hem zei dat hij zijn emoties moet leren beheersen.)

Later blijkt dat Limba zijn vader is verloren. Vroeger las hij veel voor aan Limba.

- Hoe zou dat komen dat Limba als kind geïnteresseerd was in boeken en als tiener niet meer? Welke factoren zouden daaraan bijgedragen hebben?

Chris(topher) is een achttienjarige jongen die Limba's leesplezier terug probeert aan te wakkeren. Ook hij is zijn vader verloren op jongere leeftijd. Naast lezen tekent hij ook zeer graag.

- Merken jullie parallellen op tussen de auteur en de twee hoofdpersonages? Welke? (Limba deelt zijn naam met de auteur. Als kind las de auteur ook niet graag. Hoe ouder hij werd hoe meer hij terug leesplezier kreeg. Nu leest en tekent hij heel graag net als Christopher. Hij probeert ook net als Chris andere jongeren ertoe aan te zetten om te lezen.)
- Lijken jullie zelf meer op Limba of op Christopher? Waarom?

Onderweg komen de jongens heel wat speciale figuren tegen. **Douglas**, een van de wachters van Literaria; **Lesley**, een muis uit Rodentia met een speciale missie; **koningin Hilda en koning Arthur**, de heersers van Kosmo; **Gulon**, een slechte boekbaron die winst wil maken uit de ondergang van Literaria; etc.

- Welk nevenpersonage vond je het meest interessant? Waarom? Welk nevenpersonage kon je helemaal niet boeien? Waarom?

Stijl

De gebruikte taal door Limba en Chris is doorspekt met jongerentaal zoals “bro” en “aaight”. Nu en dan gebruikten Chris en de andere personages woorden die volgens Limba oubollig waren en onverstaanbaar. Zo verstond hij bijvoorbeeld niet “nederigheid”.

- Waren er woorden die jij niet verstond in het boek? Heb je ze opgezocht? Wat betekenden ze?

Het boek heeft ook veel illustraties doorheen het verhaal.

- Waren die een meerwaarde voor jou? Waarom wel/niet?
- Was er een passage waar je liever geen illustraties bij had gezien?
- Was er een passage waar je liever meer illustraties bij had gezien?

Chris heeft het ook kort over manga, een soort graphic novel uit Japan. De illustratiestijl van het boek heeft iets weg van de typische manga-tekenstijl (grote ogen, veel actie...).

- Had jij van manga gehoord? Heb je er opgezocht? Is dit iets dat je zou lezen? Waarom wel/niet?

Genre

“Limbaverse” is een fantasyboek.

- Wat is fantasy volgens jou? (Fantasy is een genre met verzonnen elementen en mythische figuren. Soms speelt het zich af in een imaginaire wereld.)
- Lees jij soms fantasyboeken? Welke heb je al gelezen of zou je graag nog lezen? (Persoonlijk antwoord)
- Ben je door “Limbaverse” geprikkeld geraakt om meer fantasy te lezen? Waarom wel/niet?

Vertelperspectief

- In welk perspectief is het verhaal geschreven? (Hij-perspectief)

We volgen duidelijk de gevoelens mee van Limba.

- Verkies jij een ik- of een hij-verteller? Waarom?

Tijd

- Wordt het verhaal chronologisch verteld? (Ja)

Er is één droompassage waar we even terug in de tijd gaan.

- Wat gebeurt er op dat moment? (Limba droomt over zijn papa die hem voorleest uit “De kleine prins”).
- Had je graag vaker herinneringen aan vroeger gekregen? Waarom wel/niet? Van welk personage had je graag herinneringen gelezen?

Einde

- Wat vond je van het einde van het verhaal? Had je het verwacht dat het hier zou eindigen?
- Had je liever een dikker boek gehad met een geslotener einde? Waarom wel/niet?
- Wat vind je ervan dat Nefarius nooit in beeld is gekomen?
- Met welke brandende vragen zit je nog?

Leeservaring

- Welke boodschap kreeg jij mee van het boek? (de kracht van lezen, verbeelding, vriendschap, de bib als belangrijke plaats, zien lezen doet lezen, ...)
- Aan wie zou jij dit boek aanraden?

Je eigen Literaria-planeet

MATERIAAL

- Papier
- Teken- en schrijfgerei
- Stiften
- Kleurpotloden
- Oude tijdschriften
- Scharen
- Lijmstiften

In het boek komen enkele planeten voor van Literaria. Het verhaal speelt zich voornamelijk af op Fantasia, thuis van het genre fantasy. Bedenk een nieuwe planeet voor Literaria. Kies een genre (thriller, dierenverhaal, sci-fi, romantisch verhaal...) en geef de planeet een passende naam.

- Wat voor inwoners zijn er op jouw planeet? Zijn er planten? Wat voor eten serveren ze er? Wat voor kledij dragen ze in het dagelijkse leven?

Beschrijf, illustreer of maak een collage. Schrijf ook een pagina met uitleg over een van bovenstaande onderwerpen zoals je het te zien zou krijgen uit jouw "pocketboek". Een voorbeeld van een pocketboekfragment vind je op pagina's 113 tot 114.

Limba's leeslijst

MATERIAAL

- De leeslijst op het einde van het boek
- Laptop, gsm, tablet ... met internet

Ga door de leeslijst die op het einde staat van het boek. Is er een boek dat jij zou lezen? Kies een boek dat jou aanspreekt. Zoek op waarover het boek gaat. Presenteer het boek in minder dan een minuut aan de andere juryleden op creatieve wijze door middel van bijvoorbeeld een booktok.

- Waarom koos je dit boek? Waarom zou jij dit boek willen lezen? Wat sprak jou aan?
- Heb je door de andere presentaties interesse gekregen in een van de andere boeken?

3

VERDER LEZEN

- Het levende boek / Peter van Olmen (Van Goor, 2010) www.boekenzoeker.be/het-levende-boek
- Het pad van de Roverkoning / Tom Rijpert (Pelckmans, 2023) www.boekenzoeker.be/het-pad-van-de-roverkoning
- Een heel bijzonderboek : een sprookje voor iedereen / Naoki Matayoshi en Shinsuke Yoshitake (ill.) (Parade 2024) www.boekenzoeker.be/een-heel-bijzonder-boek-een-sprookje-voor-iedereen
- Beesten / Ingvild Bjerkeland (Volt, 2025) www.boekenzoeker.be/beesten
- Tijdfixers / Davide Morosinotto (Pelckmans, 2024) www.boekenzoeker.be/tijdfixers

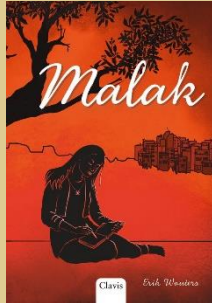
Juryleden kunnen online op de boeken reageren. Zo ontstaat er nog meer interactie in de Leesjury-community! Ga naar www.deleesjury.be, klik op 'Lezen' en dan op de gewenste leeftijdsgroep en het boek in kwestie.

© Iedereen Leest en Kimi Nguyen, 2025
Vormgeving: Simon Bequoye

Inspiratiefiche

door Kimi Nguyen

Malak

Auteur: Erik Wouters

Uitgever: Clavis

Over de maker

Erik Wouters is een Vlaamse auteur die realistische verhalen schrijft. Hij schreef onder andere nog "Kop vol gruis" en "Andersom".

Korte inhoud

Het boek vertelt het verhaal van Malak en haar gezin. Haar papa (baba) is in 2015 Gaza ontvlucht. Drie jaar later herenigt het gezin in België. We krijgen flarden te zien van hoe ze hun plek proberen te vinden in Antwerpen doorheen de jaren die volgen.

1

HET VERHAAL

Thema

"Malak" is een boek over een meisje dat met haar gezin uit Gaza vlucht.

- Wat weet je al over de situatie in Gaza? Heb je iets over de situatie opgezocht na of tijdens het lezen? Wat leerde je bij?
- Hoe denk je dat Malak zich voelde toen ze te weten kwam dat ze haar huis, haar vrienden, haar familie, haar taal, haar cultuur... zou moeten achterlaten?

Cover

De cover toont het silhouet van een schrijvend meisje dat onder een boom zit met in de verte een stad tegen een rode achtergrond.

- Wat vind je van de kaft?
- Wat roept de stad in de achtergrond op bij jou?

- Wat voor link heeft de cover met het verhaal? (Malak schrijft in haar dagboek onder een olijfbom. Op de achtergrond zien we een stad, waarschijnlijk van Gaza.)

Personages

- Wie zijn de twee hoofdpersonages die we volgen? (Malak, baba)
- Had je het gevoel dat je de hoofdpersonages goed hebt kunnen leren kennen doorheen het verhaal? Waarom wel/niet?

Stijl

- Hoe zou je de schrijfstijl omschrijven? (Het verhaal is geschreven in een eenvoudige schrijfstijl met korte zinnen.)
- Waarom denk je dat de auteur koos voor simpele taal en een kort boek? (Toegankelijkheid voor veel lezers van verschillende leeftijden en leeservaringen, focus op het belangrijke verhaal en niet het literaire, dicht bij de stem van Malak en baba blijven ...)

Genre

“Malak” is een migratieverhaal gebaseerd op waargebeurde feiten.

- Welke andere boeken las je al over vluchten?
- Waarom is het belangrijk dat zulke verhalen verteld worden?
- Las je al eens een compleet ander boek gebaseerd op waargebeurde feiten? Vind je het een meerwaarde om te weten dat er elementen uit het verhaal waargebeurd zijn? Waarom wel/niet? (Door samen te werken met een jongere, blijft de auteur dicht bij de maatschappelijke werkelijkheid. Dit creëert mogelijk meer empathie bij de jonge lezer. Het verhoogt de authenticiteit.)
- Waarom is het belangrijk dat jongeren zelf aan het woord komen in zulke verhalen? (Het toont het perspectief van een leeftijdsgenoot. Dat helpt lezers om zich beter in te leven. Je begrijpt de gevoelens en angsten beter omdat ze dicht bij je leefwereld liggen.)
- Wat leer je als je een waargebeurd verhaal leest over iemand van jouw leeftijd? (Dat niet alle leeftijdsgenoten dezelfde hoeveelheid kansen, vrijheid of veiligheid ervaren. Je kan je eigen situatie erin herkennen, of de situatie van een vriend. Het kan gesprekken starten die anders misschien moeilijk te starten zijn.)
- Hoe kunnen verhalen ons helpen om anders te kijken naar de actualiteit? (In plaats van anonieme cijfers krijgen we plots een verhaal met een gezicht, een naam. In plaats van de zoveelste vluchteling zie je plots iemand met dromen, verdriet, hoop ... Dat maakt de actualiteit minder een ver-van-mijn-bed-show en helpt ons om genuanceerd naar gebeurtenissen te kijken.)

Vertelperspectief en structuur

- Wie vertelt het verhaal? (Afwisselend Malak en haar baba)
- Wat is het effect van de afwisselende ik-vertellers? (Je ervaart de emoties van de personages op andere manieren, je begrijpt meer van wat er in hun hoofd omgaat.)

Tijd

Het verhaal wordt chronologisch verteld vanaf het moment dat Malaks vader vlucht in 2015. We krijgen fragmenten van hun leven te zien met telkens wat tijdssprongen tussen bij elk hoofdstuk. Soms zijn de sprongen groot, andere keren wat kleiner. Nu en dan vraagt Malak ook naar het verleden van haar baba. Dan vertelt hij over vroeger in korte flashbacks zoals op pagina's 45-46 of pagina's 53-55 over zijn vlucht, of pagina's 49-51 over hoe hij als jonge tiener zijn slippers verloor toen hij moest vluchten van Israëlische soldaten die hem in zijn hoofd probeerden te schieten, of pagina's 67-69 over hoe hij bedreigd werd door Hamasleden wat hem ertoe heeft aangezet om Gaza te ontvluchten.

- Wat vond je van de tijdssprongen? Waren de fragmenten te ver uiteen of vond je dat net helemaal niet storend? Wat zou de meerwaarde kunnen geweest zijn van die sprongen? (De tijdssprongen geven afwisseling in het verhaal en laten zien hoe het leven van Malak en haar gezin stapsgewijs veranderde door de jaren heen. De sprongen kunnen als meerwaarde gezien worden omdat het boek op die manier de gevolgen van hun vlucht op langere termijn kan tonen zonder dat het boek daarvoor te dik moet worden. Je krijgt een vollediger beeld van hun traject en begrijpt beter hoe het verleden hun huidige leven beïnvloedt.)
- Welke flashback is jou het meest bijgebleven van baba's verhalen over vroeger? Waarom?

Einde

Op het einde vraagt Malak je als lezer om in gesprek te gaan met iemand die Arabisch kan om het laatste hoofdstuk te vertalen. In het boek komt eerder voor dat aan Malak gevraagd wordt waarom ze elke dag vijf keer bidt, of ze het doet omdat het moet of omdat ze het wil ... Het ontbreekt haar aan taal om zichzelf goed uit te drukken in het Nederlands, dus ze schrijft haar antwoorden in het Arabisch. Ze begint haar laatste hoofdstuk met de verwondering dat het gelezen zal worden door iemand die ze niet kent. Daarna stelt ze in vraag waarom de schrijver zoveel vragen stelt aan haar over haar geloof. Waarom wil ze een hijab dragen, waarom is ze moslim, waarom doet ze mee aan de ramadan, waarom ... Ze vraagt of wij dat zomaar kunnen beantwoorden als iemand ons vraagt waarom je iets gelooft en of wij daar veel over nadenken of onze eigen geloven in vraag stellen. Ze eindigt met de vaststelling dat ze Palestijn is, in Antwerpen woont en telkens terugkomt op beslissingen over haar toekomstige baan. Ze hoopt ooit terug te kunnen keren naar haar thuisland.

- Kan je zelf Arabisch? Indien ja, heb je het zelf kunnen lezen wat er stond? Indien nee, heb je een gesprek aangegaan met iemand die Arabisch kon?

- Wat vond je van wat er in het Arabisch stond? Kun je je inbeelden dat het als jonge vrouw moeilijk is om haar identiteit te moeten verdedigen of uit te leggen terwijl het voor haar gewoon de normaalste zaak van de wereld is?

De vragen aan Malak over haar geloof kun je zien als microagressies. Een microagressie is een kleine (vaak onbedoelde) opmerking of vraag die iemand het gevoel kan geven dat die anders is en dat die zich moet verantwoorden voor wie ze zijn. Zulke vragen worden vaak uit nieuwsgierigheid gesteld maar kunnen vermoeiend of ongemakkelijk worden als je ze vaak krijgt.

Helemaal aan het einde is er nog een nawoord van Malak over wat er nu nog steeds gaande is in Palestina.

- Kun je je inbeelden dat het voor haar moeilijk is om over vrede te praten?
→ Had je een ander einde verwacht? Wat had er nog voor jou besproken kunnen of moeten worden?
→ Was het verhaal te kort, net lang genoeg, of te lang voor jou? Waarom?

Sfeerschepping

Het onderwerp van dit boek is zeer serieus en actueel. De sfeer in het boek wisselt af tussen het verdrietige verleden en de hoopvolle toekomst.

- Kun je een voorbeeld geven van een serieuze scène? (Oorlogsherinneringen uit baba's jeugd waar hij bijna was doodgeschoten, of toen hij bedreigd werd door Hamas.)
→ Kun je een voorbeeld geven van een luchtige scène? (Malak die haar oren en neus laat piercen door haar tante in Egypte, of Yasmina (Malaks zusje) die vrolijk speelt en ijsjes eet.)
→ Was er volgens jou een goed evenwicht tussen het luchtige en het serieuze? Waarom wel/niet?

2

VERWERKING

Dabka en andere tradities

MATERIAAL

- Computer, tablet, gsm... met internettoegang
- Eventueel Palestijnse gebakjes om samen te proeven

In het boek heeft Malak het over Dabka, een traditioneel Palestijnse dans. In dit filmpje kun je zien hoe die gedanst wordt op een trouwfeest:

www.youtube.com/watch?v=BLRtygcTI6g.

- Wat vind je van de dans? Heb je al ooit zo'n dans gezien? Zou je graag meedansen?
→ Ben jij al naar een trouwfeest geweest of een ander groot feest waar mensen een speciale dans doen? Welke dans doen ze dan?

Ze heeft het ook over de lekkernijen die ze maakt om het Suikerfeest te vieren.

→ Wat is het Suikerfeest? (Het is een feestdag in de islam waar het einde van de ramadan, hun vastenmaand, gevierd wordt.)

Zoek enkele typisch Palestijnse lekkernijen op.

→ Heb je al ooit zoiets geproefd? Lijken ze op de lekkernijen van hier?

→ Denk je dat het moeilijk is om je thuistradities te moeten missen?

→ Wat zou jij het meest missen als jij naar een compleet andere cultuur zou moeten vertrekken?

3

VERDER LEZEN

- Wij zijn Palestijnen : een eerbetoon aan de cultuur en tradities / Reem Kassis en Noha Eilouti (ill.) (Wilde Haren, 2025) www.boekenzoeker.be/wij-zijn-palestijnen-een-eeerbetoon-aan-de-cultuur-en-tradities
- De zoon van de berentemmer / Xavier-Laurent Petit (Ploegsma, 2022) www.boekenzoeker.be/de-zoon-van-de-berentemmer
- De aankomst / Shaun Tan (Querido, 2015) www.boekenzoeker.be/de-aankomst
- Na de razzia / Arnaud Delalande, Joseph Weismann en Laurent Bidot (ill.) (Lauwert, 2023) www.boekenzoeker.be/na-de-razzia
- De smaak van de hemel / Ibtisman Barakat (Lannoo, 2007) www.boekenzoeker.be/de-smaak-van-de-hemel

Juryleden kunnen online op de boeken reageren. Zo ontstaat er nog meer interactie in de Leesjury-community! Ga naar www.deleesjury.be, klik op 'Lezen' en dan op de gewenste leeftijdsgroep en het boek in kwestie.

© Iedereen Leest en Kimi Nguyen, 2025
Vormgeving: Simon Bequoye

Inspiratiefiche

door Kimi Nguyen

Patina: Patty is geen bagger

Auteur: Jason Reynolds

Vertaler: Maria Postema

Uitgever: Condor

Over de maker

Jason Reynolds is een Amerikaanse auteur bekend van onder andere “67 seconden” en “Let goed op”. Hij schrijft zowel jeugdromans als poëzie. Reynolds maakte ook enkele jeugdboekenreeksen, waaronder de “Track”-serie. Boeken schrijven waar jongeren zich in herkennen is een ware missie voor hem. Dat gaat dan vaak over jongeren met andere etnische afkomst, jongeren die in moeilijke omstandigheden opgroeien, jongeren met grote verantwoordelijkheden, etc. Zijn doel is om jongeren die gewoonlijk minder lezen te stimuleren om sneller naar een boek te grijpen.

Korte inhoud

Patina Jones, bijnaam Patty, haalt al haar energie uit atletiek. Haar vader is overleden en haar moeder heeft diabetes en moet hierdoor in een rolstoel door het leven. Daardoor woont ze met haar zusje Maddy bij haar tante en nonkel en gaat ze enkel op bezoek bij haar moeder in het weekend. Op jonge leeftijd krijgt ze zo dus al een groot verantwoordelijkheidsgevoel om alles alleen te moeten doen. Door haar verhuis, zit ze ook in een overwegend witte privéschool waar ze zich niet thuis voelt. Als ze in haar loopteam een naar eigen gevoel slechte wedstrijd loopt waar ze tweede wordt, toont ze zich als slechte verliezer. Haar coach steekt haar in een estafetteteam met drie andere meisjes. Ondertussen moet ze voor school ook een groepsproject maken met meisjes waar ze zich niet goed bij voelt. Tijdens het boek worstelt ze met haar onzekerheden en haar moeilijke thuissituatie. Centraal staat de strijd tussen alles alleen willen doen en leren vertrouwen op een ander.

1

HET VERHAAL

Cover

Indien mogelijk, doe je deze opdracht voordat ze het boek lezen. Lees pagina 12 vanaf “‘Hoeveel nog?’ jammerde Maddy, die voor me op de grond zat te wiebelen.” tot pagina

13 “Daarna smeerde ik vet in het laatste pluizige bolletje, trok het naar voren, liet het weer los en zag het terugspringen tot donkerbruin suikerspinnenspul.” voor uit het boek aan de juryleden vooraleer je de cover toont. Laat daarna de kaft zien. De cover is effen oranje met twee meisjes die je ziet lopen op de titel. De titel ziet er wat verbrokken uit. Onder de titel staat in een kleiner lettertype in het rood “Patty is geen **bagger**.”

- Patina en Maddy staan op de kaft. Had je je hen zo ingebeeld tijdens het voorgelezen stukje? Vind je het leuk of net niet leuk dat het hoofdpersonage afgebeeld is? Waarom?
- Spreekt de kaft jou aan? Waarom wel/niet?
- Wat betekent “bagger”? (1: modder, slijk 2: rotzooi, troep; die tekst is bagger is inhoudelijk slecht en/of slecht geschreven)
- Waarover zal het verhaal gaan volgens jou?

Personages

Er zijn veel personages in het boek aanwezig, maar ze zijn niet allemaal even hard uitgewerkt. Dit boek focust duidelijk op Patina (Patty).

Patty is een twaalfjarig meisje dat een zeer groot verantwoordelijkheidsgevoel heeft. Elk hoofdstuk start met een “to do” van een taak die ze zichzelf voorhoudt te moeten doen. Ze is ook nog druk bezig met haar plekje te vinden in haar nieuwe school, haar loopteam, en bij haar pleegouders.

- Op welke manieren kon je jezelf herkennen in Patty? Op welke manieren totaal niet?
- Vond je dat ze veel gegroeid is als personage doorheen het boek? Waaraan kon je dat (niet) merken? (Patina is veel veranderd tussen het begin van het boek en het einde. Ze leerde onder andere dat niet alles haar verantwoordelijkheid is, dat mensen meer zijn dan het eerste beeld dat ze van hen vormt, en dat samenwerken belangrijk is.)
- Wie zijn belangrijke bijfiguren? (Maddy, ma, mamlie, oom Tony, haar papa, coach Whit, haar loopteam de Defenders (Ghost, Lu, Sunny, Deja, Krystal, Brit-Brat), haar klasgenoten (Taylor, Teylor “TeeTee”, Becca))
- Welk personage buiten Patty heeft jou het meest verrast? Hoe/waarom?
- Van welk personage wou je meer te weten komen? Welke personages waren naar jouw gevoel te weinig uitgewerkt?

Stijl

Het boek is geschreven in een vlotte stijl. Sommige dingen zijn in het Engels gebleven, zoals bijvoorbeeld “cornrows”.

- Wat vond je van het taalgebruik in dit boek?
- Wat zijn cornrows? (Vlechtjes die strak tegen de schedel worden ingevlochten, een kapsel die traditioneel gelinkt wordt aan mensen van Afrikaanse oorsprong.)
- Heb je tijdens het lezen woorden of uitdrukkingen moeten opzoeken? Wat vond je daarvan?
- Zou het verhaal voor jou aan kracht verloren hebben als alle woorden werden aangepast naar “standaardtaal”? Waarom?

Genre

Het boek is een realistische roman. Het verhaal behandelt verschillende maatschappelijke thema's zoals omgaan met rouw, ziekte, culturele verschillen... in een kader van school en atletiek.

- Lees je graag boeken die meerdere zware thema's bespreken? Waarom wel/niet?
- Welke andere boeken heb je nog graag gelezen waarin het hoofdpersonage moeite heeft met zich aanpassen aan een nieuwe school? Wat waren toen de moeilijkheden? Hoe overkwam het hoofdpersonage daar de moeilijkheden? Vond je het makkelijker of moeilijker om je in te leven in de situatie van dit boek? Waarom?

Jeugdboeken over sport komen niet veel voor. Het hoofdpersonage in zulke boeken is ook niet vaak een meisje.

- Heb je al andere sportromans gelezen? Welke?
- Is het een thema dat je graag opnieuw zou lezen? Waarom wel/niet?
- In veel sportromans voor de leeftijdscategorie van groep 5 spelen jongens de hoofdrol. Waarom denk jij dat dat zo is? (Er wordt misschien nog te veel gedacht dat jongens meer geïnteresseerd zijn in sport. Uitgevers richten zich dan ook op hen als doelpubliek. Een jongen die een boek leest over een jongen die sport zal zichzelf daar misschien makkelijker in herkennen.)
- Vind jij dat het uitmaakt of een sportboek over een jongen of meisje gaat? Waarom wel/niet? (Het is belangrijk dat iedereen zich op een manier kan herkennen in een boek, dat ze zich "gerepresenteerd" kunnen voelen. Dat kan helpen om je niet alleen te doen voelen.)
- Heb jij het al ooit zien gebeuren dat iemand vond dat een bepaalde sport "meer voor jongens" of "meer voor meisjes" was? Wat vind jij daarvan? (Heel veel sporten worden zeer gendernormatief ingedeeld. Jongens gaan voetballen en meisjes gaan dansen. Maar wat als je als jongen op ballet wil, of je als meisje wil gaan boksen? Of wat als je je niet identificeert als jongen of als meisje? Of een vriend, zus, achterneef van je wil iets doen dat buiten het denkkader van jongen-meisje valt? Als je het niet genormaliseerd in je omgeving ziet door je familie, vrienden of in boeken, denk je misschien vanzelf dat het niet normaal is en zal je misschien moeite krijgen met (zelf)acceptatie.)
- Dragen schrijvers volgens jou verantwoordelijkheid om meer diverse sportverhalen te maken? Waarom wel/niet? (Verhalen laten zien wat normaal is, wat mogelijk is. Als er alleen sportboeken met jongens bestaan, lijkt het alsof meisjes niet mogen of kunnen sporten.)

Vertelperspectief en structuur

- Wie is de verteller? Waaraan merk je dat? (Patty is de verteller. Het is een ik-verteller.)
- Wat vond je ervan om het verhaal te beleven door Patty's ogen? Wat was het grootste voordeel? Wat was het grootste nadeel? (Doordat het een ik-verteller is, zit je als lezer zeer dicht op de gevoelens en gedachten van Patty. Haar frustraties, vooroordelen en persoonlijke herinneringen komen zo zeer natuurlijk aan bod. Je leert echter minder over het standpunt van de andere personages.)
- Had je het leuker gevonden om vanuit een ander perspectief te lezen? Waarom wel/niet?

Tijd en ruimte

Het verhaal speelt zich af in het nu. Soms rakelt Patty oude herinneringen op. Tijdens het lopen merk je ook dat de tijd vertraagt.

- Welke herinnering van Patty is jou het meeste bijgebleven? Waarom?
- Hoe merk je dat de tijd vertraagt? (Patty neemt de tijd om elke beweging zeer gedetailleerd te beschrijven, ook al gaat het in het echt eigenlijk zeer snel.)

Qua ruimte situeert het verhaal zich in de Verenigde Staten.

- Waaraan merk je dit? (Openbare school vs. privéschool, benamingen wijken en scholen (Barnaby Terrace, Chester Academy))

Tijdens het boek voelt Patty zich ontwricht door haar recente verhuis.

- Kan je je inbeelden dat dit een grote impact kan hebben op een persoon?
- Ze gaat sinds de verhuis naar een school waar ze praktisch als enige een andere etnische afkomst heeft. Dat zorgt er nog eens extra voor dat ze zich niet thuis voelt.
- Wat kan er nog allemaal voor zorgen dat je je ergens niet thuis voelt?

Einde

Het einde was vrij abrupt. We weten niet hoe de race afloopt.

- Wat vind je van deze keuze van de auteur?
- Was een gesloten einde een grote meerwaarde geweest voor dit verhaal in jouw ogen? Waarom wel/niet?

De auteur laat de race verderlopen in het volgende boek uit de reeks.

- Wat vind je van die keuze? Neemt dat weg van de sterkte van dit einde, of maakt dat het net sterker? Op welke manier dan? Ga je het volgende deel ook lezen?

2

VERWERKING

To do

MATERIAAL

- Alle tussentitels uitgeprint en in stroken geknipt of op stroken papier neergeschreven (zie bijlage 1)

Elk hoofdstuk start met een to do van Patty.

- Weet jij nog in welke volgorde deze staan?
- Weet je nog wat er gebeurde tijdens dat hoofdstuk?
- Patty's to-do's gaan van "alles" naar "niks". Wat vind je van die evolutie? Waarop wijst die volgens jou? (In het begin voelt Patty veel druk. Ze heeft het gevoel dat ze alles zelf moet doen: zorgen voor Maddy, hoge punten halen op school, loopwedstrijden winnen, zich

netjes en sterk gedragen ... Die verantwoordelijkheden wegen zwaar door op haar. Naar het einde toe leert ze echter dat ze niet alles alleen hoeft te doen en dat samenwerken een kracht is, niet een zwakte. “Niks” doen toont aan dat ze vertrouwen legt in haar omgeving en dat ze haarzelf het recht geeft om ook te ontspannen.)

Flo-Jo's nagels

MATERIAAL

- Sjabloon met nagelvormen (zie bijlage 2)
- Tekenmateriaal

Flo-Jo was een Amerikaanse sprintster. In het boek refereert Patina enkele keren naar Flo-Jo en haar nagels die felgekleurd, extravagant en uniek waren.

- Flo-Jo werd bekritiseerd omdat haar stijl niet “traditioneel” was binnen de sportwereld. Wat vind jij daarvan? Moet je je aanpassen aan verwachtingen als je wil uitblinken? Waarom?

Patty, die vaak haar emoties verbergt, keek duidelijk op naar deze vrouw die zich zeer expressief uitdrukte. Ontwerp je eigen Flo-Jo-nagels. De linkerhand is die van Patty, de rechterhand is die van jou. Verwerk in elke nagel aan de linkerhand iets dat Patty Patty maakt en in elke nagel aan de rechterhand iets dat jou jou maakt: een eigenschap, een droom, een kwetsbaarheid, een kracht... Je kan het tekenen of beschrijven hoe het eruit zou kunnen zien.

- Wat zegt jouw nagelontwerp over Patty en over jou?
→ Wat zijn jullie gelijkenissen? Wat zijn jullie verschillen?

Frida Kahlo

MATERIAAL

- Sjabloon met masker (zie bijlage 3)
- Tijdschriften/kranten
- Scharen
- Lijmstiften
- Tekengerief

In het boek maken Patty en haar klasgenoten een project rond Frida Kahlo. Frida Kahlo was een kunstenaar die vooral haarzelf afbeeldde op haar kunstwerken.

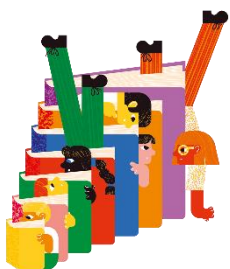
Knip het sjabloon uit met het masker op. Aan de voorkant versier je het masker met prenten, woorden, tekeningen, etc. die Patty naar de buitenwereld toont. Aan de binnenkant versier je het met prenten, woorden en tekeningen van dingen die Patty vanbinnen houdt.

- Wat staat op je masker? Waarom?
→ Is dat masker hetzelfde gebleven doorheen heel het boek?

3

VERDER LEZEN

- Buiten het veld / H.N. Khan (Querido, 2022) www.boekenzoeker.be/buiten-het-veld
- De waarschijnlijkheid van alles / Sarah Everett (Gottmer, 2023) www.boekenzoeker.be/de-waarschijnlijkheid-van-alles
- De cardboard cowboys: Lenny Lambert & Bruce / Brian Conaghan en Hollie Leddy Flood (ill.) (Lemniscaat, 2024) www.boekenzoeker.be/de-cardboard-cowboys-lenny-lambert-bruce

Juryleden kunnen online op de boeken reageren. Zo ontstaat er nog meer interactie in de Leesjury-community! Ga naar www.deleesjury.be, klik op 'Lezen' en dan op de gewenste leeftijdsgroep en het boek in kwestie.

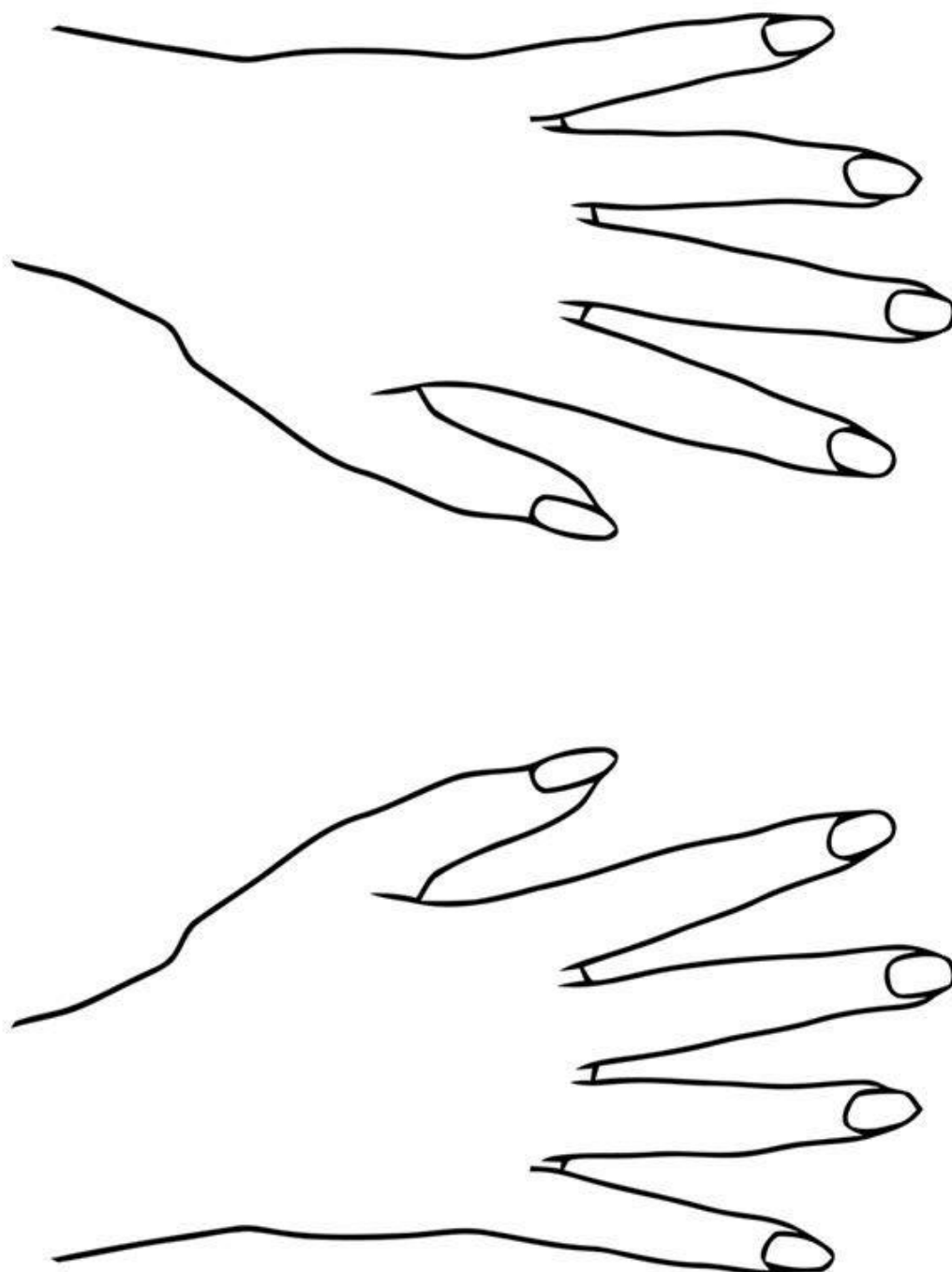
© Iedereen Leest en Kimi Nguyen, 2025
Vormgeving: Simon Bequoye

BIJLAGE 1

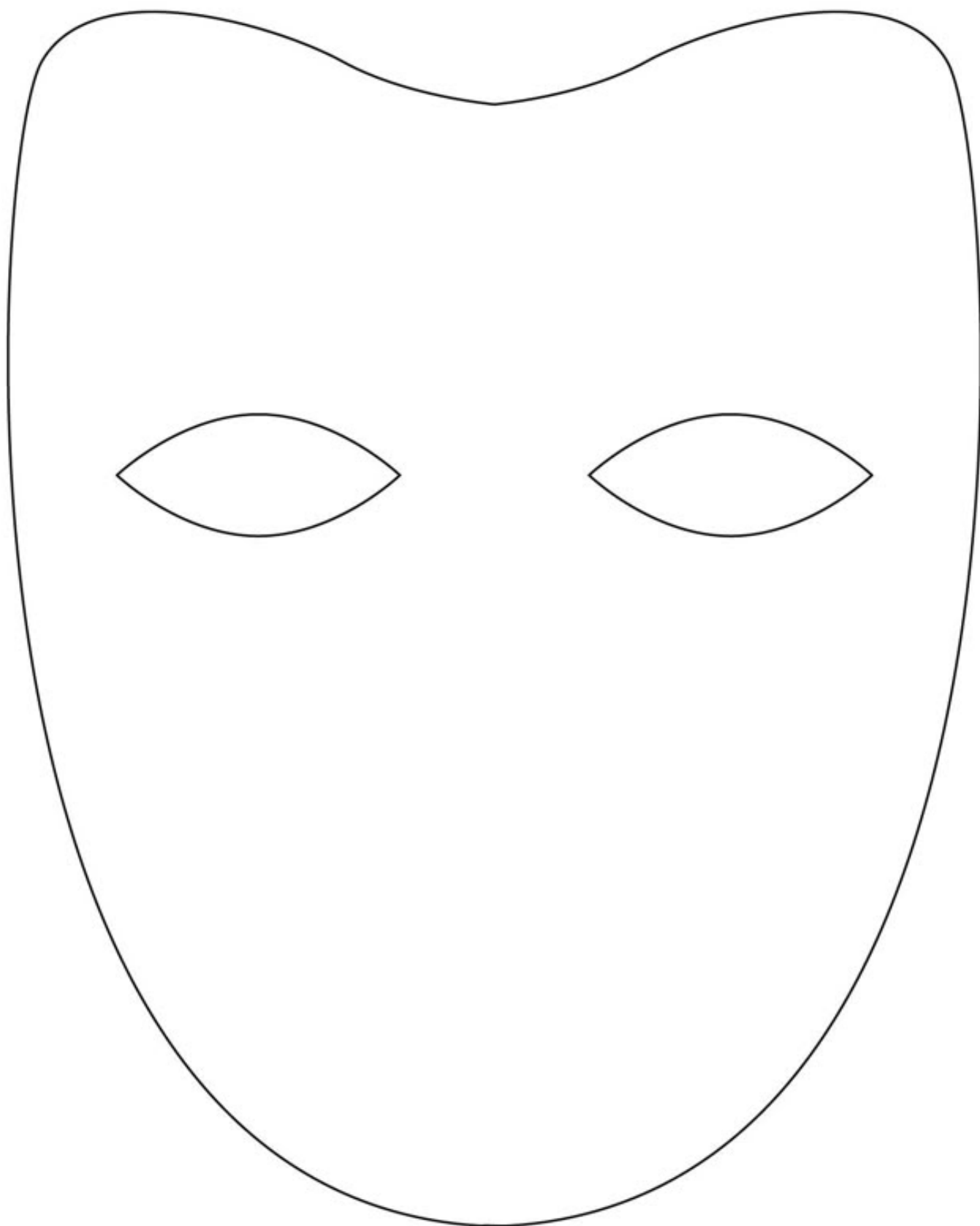
De to do's van Patty

1. DOEN: alles (ook de wedstrijd uit m'n hoofd zetten en het haar van mijn zusje vlechten)
2. DOEN: dansen alsof mijn moeder kijkt (of alsof ik kakkerlakken kapotstamp)
3. DOEN: mezelf voorstellen (wat ik al veel eerder had moeten doen)
4. DOEN: me eroverheen zetten (over dat ik tweede ben geworden, bedoel ik)
5. DOEN: dansen, en deze keer alsof er een ouwe koning kijkt (stijf en saai)
6. DOEN: kalkoenvleugels eten (voor de honderdduizendste keer achter elkaar)
7. DOEN: rustig blijven, tot tien tellen (of tot tienduizend)
8. DOEN: over aliens en rapmuziek nadenken (en over papa)
9. DOEN: aan aliens denken in grote chique huizen (en aan neppers)
10. DOEN: mamlie leren kennen (maar nu echt)
11. DOEN: ernaartoe (meer kan ik niet doen)
12. DOEN: er zijn (en voorkomen dat Maddy zo werd)
13. DOEN: eindeloos rennen (en nog iets langer)
14. DOEN: pizza eten! (en nog een paar andere dingen doen, maar... pizza!)
15. DOEN: familiedingen (kraaltjes, bedtijdverhaaltjes en... terug naar kalkoenvleugels natuurlijk)
16. DOEN: niks (behalve winnen)

BIJLAGE 2

BIJLAGE 3

Inspiratiefiche

door Anne-Marie Tassier

Staal

Auteur: Tom De Cock

Uitgever: Pelckmans

Over de maker

Tom De Cock (Schoten, 1983) is auteur, radiopresentator bij MNM, Qmusic en Joe, gaf op televisie commentaar bij het Eurovisiesongfestival, werkte mee aan het tv-programma 'Iedereen Beroemd' en was tussendoor vaak publieksopwarmer... Hij maakt podcasts en interviewde tijdens de covid-lockdown 300 schrijvers voor de televisie omdat de Boekenbeurs niet mocht doorgaan. Tom en zijn man hebben een dochter en ze zijn ook pleegouders van een jongen. Hij is ambassadeur van Pleegzorg Vlaanderen en van Warme William, dat zich inzet voor mentaal welzijn van jongeren. Hij schreef zijn eerste boek toen hij 16 was, een horrorverhaal. Met "Lily I" won hij in 2022 de Nederlandse prijs voor "Het Beste boek voor jongeren".

Korte inhoud

Het boek begint met een proloog: een vader is jarig, hij wordt dertig. Hij koopt een taart die er heerlijk uitziet, maar als hij een hap neemt valt hij dood neer. Zijn vrouw en kinderen doen of dit heel normaal is. Het lijk wordt opgehaald door een vuilniswagen. Pas veel later in het boek ontdek je waarom: in Amerika mag niemand ouder worden dan dertig jaar om overbevolking tegen te gaan.

Dan begint het echte verhaal: Lily is verkozen tot president van De Nieuwe Unie, haar landgenoten rekenen er op dat zij het land kan redden van de Storm, de totale vernietiging van de wereld die over precies twee jaar zal gebeuren! Door de klimaatcrisis is jaren geleden al het ijs op aarde verdwenen en volgde de ene natuurramp na de andere, dat werd De Tip genoemd. Maar eerst moet Lily nog het conflict oplossen met de burens van Klein Brittannië en urenlang vergaderen in de Stormraad. Is een gigantische bunker bouwen de oplossing? En wie zijn dan de uitverkorenen die daarin zullen schuilen? Lily beseft dat ze niet gemaakt is voor politiek en diplomatie, ze moet handelen! Ze laat het land achter in de bekwame handen van haar beste vriendin, vicepresident Muffin en vertrekt stiekem, opgestoot door Luf Caduff, de ex-minister van Spionage. Samen met een groepje trouwe vrienden gaat ze op zoek naar andere overlevende naties die misschien een antwoord op de Storm hebben gevonden. In een zwarte zeppelin vliegen ze naar Rusland, China en Amerika waar elk volk op hun eigen manier probeert te overleven. Ze neemt iedere keer vluchtelingen mee aan boord.

Ondertussen werken haar tegenstanders van Altkraft, een vereniging van ondernemers en oude conservatieve politici, aan Fort Tödi, een schuilplaats diep onder in de Alpen, waar ze willen schuilen voor de Storm om daarna ter kunnen heersen over de aarde. Hun woordvoerder is Eli

Tindel die, vermomd als Bunica, een lief omaatje, via een livestream fake news en opruiende ideeën verspreidt.

Tenslotte komen Lily en haar vrienden aan in Kourou waar al jarenlang aan een oplossing voor de Storm wordt gewerkt. Door hun kennis te koppelen aan die van De Nieuwe Unie komt Project Moonshot tot stand. De geheugenpods van alle mensen zullen in de ruimte bewaard worden tot de aarde weer bewoonbaar is. Ook Lily en Samuel kunnen op het nippertje ontsnappen met de onverwachte hulp van Samuels ouders. Hoe het verder gaat moeten we lezen in deel vier, maar één ding is alvast zeker: Lily is zwanger.

1

HET VERHAAL

Cover

- Wat dacht je toen je het boek voor het eerst zag? (Somber? Al dat grijs en zwart. Of zag het er net spannend uit? Of maakte je je zorgen omdat het een derde deel is?)
- Kun je de cover beschrijven? Begrijp je waarom voor dit beeld gekozen is? Wat is de constructie op de achterkant? (Het is Moonshot Twee, waarmee de Kourouki alle kennis de ruimte in schieten.)

Personages

Lily Rieder-Duboi: 16 jaar, de president. Ze draagt een ooglapje en experimenteert graag met verschillende kapsels. Ze is een optimist en volhouder. Toen ze nog woonde bij haar schatrijke vaders was ze een populaire influencer. Ze voelt zich verantwoordelijk, ze legt alles wat ze ziet op hun tocht vast omdat ze beseft dat “zij weleens de laatste levende zielen kunnen zijn die deze landschappen en de menselijke voetafdrukken erin, onder ogen zouden krijgen.” (p.221)

Wisper: de computerchip in het hoofd van Lily en een heel belangrijk personage. Ze hoort hem als een fluisterstem. (Engels: to whisper = fluisteren) Hij is haar geweten en haar raadgever, hij wijst de weg, zoekt data op en hij leest sprookjes voor. Wisper is de slimste vorm van artificiële intelligentie. Hij kan ook een excentrieke, menselijke gedaante aannemen als een hologram, dan heet hij Eldorado.

Atlas: de wetenschapper en arts van het clubje vrienden. Hij bedenkt de technologie om reserve kopieën te maken van een mens (p.278). Zijn huid is “blankzwart”, met zwarte en witte vlekken als een soort camouflage. Samen met de wetenschappers van Kourou vindt hij de oplossing voor de Storm.

Muffin: de vicepresident, ze houdt het land draaiende terwijl Lily op zoek is naar een oplossing voor de Storm, maar is woedend als Lily haar niet in vertrouwen neemt. Ze

zijn altijd hartsvriendinnen geweest, ze is praktisch, vindingrijk en organiseert als de beste: de ideale dagelijkse leider dus.

Samuel: de man van Lily, 18 jaar, blond, knap, atletisch, de perfecte gentleman. Hun koosnaampje voor elkaar is Luis. Hij is de chef kok tijdens hun zoektocht. Soms verliest hij de moed en gelooft hij niet meer dat de mensheid nog gered kan worden (p.340). Hij heeft gebroken met zijn ouders en hun zakenimperium.

Luf Caduff: de vroegere minister van Spionage, onbetrouwbaar en sluw. Hij heeft de enige (papieren) wereldkaart van voor de Tip met de plekken waar nog mensen wonen. Tijdens de reis houdt hij contact met Altcraft, de tegenstanders van Lily.

Fernand Paupiette en Heidi Susselstück: “journalisten” die met hun hijgerige, sensationele berichtgeving en fake news de bevolking opjutten.

Bunica: de lieve schijnbaar onschuldige oma die online de ideeën van Altkraft verspreidt. Eigenlijk is ze Eli Tindel, die wraak wil nemen op Lily.

Mook Soppel: een eenvoudige, nogal kinderlijke arbeider die meewerkt aan de bouw van Fort Tödi. Oma Bunica doet hem aan zijn moeder denken.

Marcel François en Pierre-Yves en andere Kourouki: de afstammelingen van de beste ingenieurs, onderzoekers en milieu-experten van ESA, het Europees Ruimteagentschap. Ze hebben allemaal dubbele Franse namen. Ze recyclen zowat alles en hebben al een groot deel van de oplossing voor de Storm gevonden.

Stijl

- Hoe vind je dat dit boek geschreven is? Las het vlot en makkelijk?
- Waren er woorden of begrippen die je niet kende? Sla je die dan over of ga je het opzoeken? De uitleg over Moonshot (p.376) is bijvoorbeeld best ingewikkeld. Is dat erg?
- Heb je gemerkt dat de schrijver vaak wisselt van ritme? De hoofdpersonen zijn jonge mensen, dan is de taal modern met snelle korte zinnen, als er actie in het verhaal zit. Soms een beetje grof. “Ochtendbek” (p.55) “Stelletje Chinese kloodzakken.” (p. 286)

Ze hebben ook een nieuw stopwoord: “Beton”.

- Wat dacht je toen je “beton” voor het eerst las? Raar? Maar ging je het daarna snel normaal vinden? Zou je het zelf gebruiken?
- Heb je ook mooie vergelijkingen gelezen?
- “De oceaan zat weer achter de wolken, alsof de natuur heel even in Lily’s oog had willen kijken en zich nu weer achter haar sluier verhulde.” (p.342)
- “Uit de rij wachtenden kwam een enorme berg bont en juwelen tevoorschijn met in het midden het zure, gemene gezicht van een heks achtige vrouw. (p.42)

- “Iedereen droeg afschuwelijk lelijke kleren.(...) alsof er een verkleedkoffer uit een vrijgezellenloft over hen was uitgestort.” (p.361)

Veel personages krijgen een aparte taal:

- De taal van Wisper als hij de gedaante van Eldorado Weber aanneemt “met een exotische tongval die woorden vervlocht en herschiep.” Dat komt omdat de computer in één klap alle talen van de wereld heeft geleerd en ze soms door elkaar husselt: “Iedereen oplettend, alstublieft ... Daar kan je trappen naar het dak.” (p.21) “Elke vogel zingt zoals zijn snavel hem bekt.” (p.133) “...graag neem ik uitleen van uw aandacht op.” “”Liefgeteerde passagiers” (p.148) Kun je dat vertalen naar normaal Nederlands?
- De taal van Bunica is dan weer zalvend en belerend, ze heeft het over “lieve kijkertjes”. De schrijver gebruikt bij haar veel verkleinwoorden: “knokige handjes”, “spierwit permanentje”, “een zuinig mondje”. Alles is zoet en schattig maar je voelt ook de dreiging. “Zo’n omaatje van wie je met gemak een snoepjes kreeg. Maar o wee als je je handen niet eerst waste.”
- De taal van de bewoners van Kabraska, wat vroeger Amerika was, is dan weer echte Trump-taal : “Een geweldige muur, vind je niet? Je hebt vast nog nooit zoiets gezien (...) Wij hebben echt de allerbeste muur van allemaal. Onze muur is fantastisch.” (p.291)

Genre

Dit boek is een dystopie, een toekomstroman waarin de samenleving ronduit akelig en negatief wordt afgebeeld. Het is een Grieks woord: “dys” betekent slecht en “topos” plaats. Dit soort boeken zijn vaak een waarschuwing voor de gevolgen van bepaalde maatschappelijke ontwikkelingen: kijk uit, we zijn verkeerd bezig en als we zo doorgaan gaat de wereld kapot.

Stof genoeg voor de juryleden voor een discussie over wereldproblemen:

- Weet jij waarvoor de schrijver wil waarschuwen?

Op bladzijde 340 vat Sam het samen: “Dit was allemaal niet nodig geweest als we niet zulke enorme randdebielen waren, in driehonderd jaar tijd alle olie verbranden die al driehonderd miljoen jaar in de grond zat. Dan verbaasd zijn dat de Tip negentig procent van de planeet onbewoonbaar maakt. En vervolgens doen of er niks gebeurd is, onze shit over de Muur blijven gooien, benzine blijven slurpen.”

- Is de klimaatverandering het enige waarvoor de schrijver het wil hebben? Hij verwijst ook naar politieke mistoestanden en verwickelingen in de wereld. Als ze met de Black Blob over de aarde vliegen zien ze overal verwoesting en chaos. De gevolgen van oorlog (p165) en de klimaatverandering, (p.22 – p.281). En ook muren om vluchtelingen tegen te houden... (p151)

Als je het nieuws volgt weet je dat zulke dingen nu ook gebeuren.

- Volg je het nieuws? Wordt er over gepraat, thuis, op school, met je vrienden?
- Waarom, denk je, gaat Lily juist naar Rusland, China en Amerika?

Vòòr de Tip, (dat is nu dus!) waren dat de machtigste naties ter wereld, het zou dus logisch zijn dat ze daar de wetenschappelijke kennis hebben om de Storm tegen te houden. (p.259) Maar Lily ondervindt dat er van hun vroegere beschaving niet veel overblijft.

- In Rusland is de tsaar vermoord, hij gaf niets om mensen alleen om macht en de juiste uitstraling. (p.172) Nu zijn vrouwen aan de macht die niets meer van mannen willen weten.
- In China telt alleen nog geld en niets is gratis, zelfs lucht niet. De Storm is een zakelijke buitenkans om te verdienen.
- In Amerika, dat nu Kabraska heet, zijn alleen de fanatiek gelovige jongeren belangrijk want als je dertig wordt moet je dood. Ze gaan maar tot hun tiende naar school, weten niks van geschiedenis en zijn heel naïef. “De VS zijn altijd al brengers van vrede en kennis geweest.” (p.303) Ze hechten ook niet veel belang aan wetenschap: “Hoe weet je het zéker, Ik bedoel, het is ook maar ‘wetenschap’ toch?” (p. 309)

Alleen in Kourou lijken geïnformeerde mensen te wonen.

- Ligt het er soms wat te dik op? Misschien wel, het is een parodie: door te overdrijven trek je de aandacht en laat je de mensen nadenken. En jij? Zet dit boek je aan het denken over het klimaat, over politieke leiders, over beslissingen die volwassenen maken?
- Je merkt wel dat de schrijver heel slim een boel verwijzingen naar onze tijd gebruikt. Waarom? (Het maakt het herkenbaar.) Kun je voorbeelden noemen? (Eldorado kent films als De Leeuwenkoning en Frozen (p.31 – p.58); Lily en Samuel dansen op Taylor Swift, (p.47), Lil Nas X en Lizzo (p.51); de vele verwijzingen naar de Covid-lockdown: “Na honderd jaar lockdown herontdekte de Nieuwe Unie de straat.” (p. 57) “... een wilde schimmelpandemie” (p.231))

Vertelperspectief, structuur en tijd

- Hoe is dit boek ingedeeld? (Iedere hoofdstuk telt af naar de storm, bijvoorbeeld: 1 jaar en 11 maanden)
- Is dit een boek met een doorlopend chronologisch verhaal over één hoofdpersoon? (Het gaat vooral over Lily, maar geregeld wordt het verhaal onderbroken met hoofdstukken over andere personages: Mook, Bunica, Samuel en de journalisten die verslag uitbrengen bijvoorbeeld. De schrijver speelt ook met de tijd door gebeurtenissen naar voor te halen, zoals de geheimzinnige proloog over de verjaardagstaart of de bevrijding van Luf Caduff uit de gevangenis. Tom De Cock is zo de “alwetende” schrijver. Hij bepaalt wat en wanneer hij iets vertelt. Zo houdt hij de spanning erin.)

Einde

- Hoe eindigt het boek? (De meeste mensen zijn naar de ruimte gezapt of kunnen schuilen in Fort Tödi. Lily en Samuel worden op het nippertje gered door de ouders van Samuel. Blijkbaar hebben die een ruimtetuig waarmee ze aan de Storm kunnen ontsnappen! Lily is zwanger en nu is het wachten op deel IV...)

2

VERWERKING

→ Wat dacht je toen je het boek uit had?

- *Wauw! Dit is toch echt een spannend boek!
- *Ik ga meteen de vorige delen lezen!
- *Tja, erg mooi, maar het geeft geen fijn beeld van de mensheid...
- *Goed boek, ik heb ook veel bijgeleerd over wat er allemaal mis kan gaan als we niet oppassen!

→ Is dit een boek dat je aan het denken zet? Wat vind je daarvan? Of lees je liever een lekker ontspannend verhaal waar je niet te veel over hoeft na te denken?

Tot slot: Tom De Cock wil graag weten wat jij van zijn boek vindt (p.456).

→ Ga je hem een berichtje sturen?

En hij organiseert ook een wedstrijd: de One Page Challenge.

→ Doe jij mee?!

3

VERDER LEZEN

- De Divergent-reeks, zoals: Inwijding / Veronica Roth (Van Goor, 2012) www.boekenzoeker.be/inwijding-haar-keuze-verandert-alles
- De hongerspelen / Suzanne Collins (Van Goor, 2012) www.boekenzoeker.be/de-hongerspelen
- Onze toekomst is nu! : strijd met Greta Thunberg voor het klimaat / Claus Hecking en Franziska Viviane Zobel (ill.) (Ploegsma, 2019) www.boekenzoeker.be/onze-toekomst-nu-strijd-met-greta-thunberg-voor-het-klimaat

Juryleden kunnen online op de boeken reageren. Zo ontstaat er nog meer interactie in de Leesjury-community! Ga naar www.deleesjury.be, klik op 'Lezen' en dan op de gewenste leeftijdsgroep en het boek in kwestie.

© Iedereen Leest en Anne-Marie Tassier, 2025
Vormgeving: Simon Bequoye